

RECEPT NA ÚSPECH

TEXTY NA TENTO TÝŽDEŇ

5Moj 18,15–22; Jozua 1; Heb 6,17.18; Ef 6,10–18; Ž 1,1–3; Rim 3,31

ÚVODNÝ TEXT

Len buď silný a veľmi odvážny, aby si konal podľa zákona, ktorý ti prikázal môj služobník Mojžiš. Neodboč od neho ani napravo, ani naľavo, aby si si rozumne počínal vo všetkom, čo podnikneš. (Joz 1,7)

Benjamin Zander, dirigent a hudobný riaditeľ Bostonského filharmonického orchestra, dával verejné hodiny hudobného prednesu pre študentov z okolia Bostonu. Pri týchto hodinách si všimol obavy svojich žiakov z toho, akou známkou ohodnotí ich výkon. Aby sa uvoľnili a aby im pomohol naplno otvoriť ich potenciál, hneď na začiatku im oznámil, že každý z nich dostane známku „A“. Zander totiž vyznáva filozofiu „možností“. Znáмка podľa neho nemá vyjadrovať niečo, čo sme si zaslúžili za svoj výkon, ale rozhodnutie, ktoré sme urobili a podľa ktorého chceme žiť. Jedinou požiadavkou bolo, aby študenti počas prvých dvoch týždňov semestra napísali list, v ktorom vysvetlia, prečo si za svoj výkon zaslúžia najvyššiu známku. Tento list však mali datovať na koniec semestra, akoby písali späťne o svojej motivácii.

Kniha Jozua je o nových možnostiach. Mojžiš, ktorý bol štyridsať rokov ústrednou postavou izraelského národa, bol už minulosťou. Udalosti spojené s vyjdením z Egypta a putovaním po púšti, tragicky poznačené vzburou a tvrdohlavosťou národa, sa skončili. Nová generácia, ochotná poslúchať Boha, bola pripravená vstúpiť do zaslúbenej krajiny. Túto udalosť nevnímali ako niečo, čo si zaslúžia, ale ako možnosť, ktorú môžu svojím životom naplniť.

Podme študovať, ako Boh otvoril novú kapitolu v živote Izraelitov a ako môže urobiť to isté aj v živote každého z nás.

OSNOVA LEKCIE

V prvej lekcii nášho štúdia knihy Jozua sa zameriame na zásadnú zmenu vo vedení izraelského národa po Mojžišovej smrti, keď vedenie preberá Jozua. Pozornosť budeme venovať hlavne tomu, že hoci Boh poveril Jozuu úlohou do viesť národ do zaslúbenej krajiny, úspech celého plánu závisel predovšetkým od Božej moci, Božieho vedenia a od vernosti Jeho zaslúbeniam.

- Joz 1,1–6: Nový vodca a Božie vedenie (nedeľa)
- Joz 1,2.6.11.16.17: Božie výzvy a ľudská poslušnosť (pondelok)
- Joz 1,4–6: Dediči Božích zaslúbení (utorok)
- Joz 1,7–9: Sila, odvaha a poslušnosť (streda)
- Joz 1,7: Biblický pohľad na úspech (štvrtok)

NOVÝ MOJŽIŠ

¹Po smrti Hospodinovho služobníka Mojžiša oslovil Hospodin Mojžišovho pomocníka Jozuu, syna Núna: ²„Môj služobník Mojžiš zomrel. Vstaň teda, prejdí cez Jordán, ty i všetok tento ľud, do krajiny, ktorú dávam Izraelitom. ³Dal som vám všetko, na čo stúpi vaša noha, ako som to povedal Mojžišovi. ⁴Od púšte po Libanon a od Velriecky, rieky Eufrat, celá krajina Chetitov až po Veľké more na západe slnka bude vaším územím. ⁵Nikto neobstojí pred tebou, kým budeš žiť. Budem s tebou, ako som bol s Mojžišom. Nenechám ťa ani ťa neopustím. ⁶Buď silný a odvážny, lebo ty rozdelíš tomuto ľudu do vlastníctva krajinu, ktorú som prisahne sľúbil dať ich otcom.“ (Joz 1,1–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Prečítaj si texty 5Moj 18,15–22 a Joz 1,1–9. Prečo je dôležité, že kniha Jozua sa začína opakovaním zaslúbenia súvisiaceho s tým, čo sa stane po Mojžišovej smrti?

Hoci Mojžiš zomrel a Boh ustanovil za nového vodcu Jozuu, medzi týmito postavami existujú výrazné paralely. Obom Boh povedal, že povedú svoj ľud do krajiny zaslúbenej ich otcom. Hospodin Jozuovi zdôraznil: „Dal som vám všetko, na čo stúpi vaša noha, ako som to povedal Mojžišovi.“ (Joz 1,3) Jozua dokončí dielo, ktoré pôvodne dostal za úlohu Mojžiš. Bol to skutočne nový Mojžiš.

Prečítaj si texty 2Moj 33,11; 4Moj 14,6.30.38; 4Moj 27,18; 4Moj 32,12; 5Moj 1,38; 5Moj 31,23 a 5Moj 34,9. Čo sa z nich dozvedáme o osobe Jozuu?

V situácii opísanej v 5Moj 18,15 je zaslúbenie, že Boh „vzbudí“ proroka podobného Mojžišovi len možnosťou, nie realitou. Úvodné slová knihy Jozua pripomínajú čitateľovi toto zaslúbenie a zároveň vytvárajú očakávanie, že sa naplní. Hoci je Mojžiš mŕtvy, je ústrednou postavou prvej kapitoly knihy Jozua. Jeho meno sa v nej spomína desaťkrát, kým Jozuovo len štyrikrát. Mojžiš je nazvaný ako „Hospodinov služobník“, ale Jozua je označený len ako „Mojžišov pomocník“ (Joz 1,1). Bude to trvať dlho – v podstate celý život vernej služby a poslušnosti –, kým aj Jozua dostane rovnaký titul „služobník Hospodina“ (Joz 24,29). Aj keď prvá kapitola knihy Jozua zaznamenáva prechod medzi dvomi veľkými vodcami Izraela, najdôležitejšou postavou je samotný Hospodin, ktorého slová knihu otvárajú a ktorého vedenie v nej dominuje. Neexistujú žiadne pochybnosti o tom, kto je skutočným vodcom Izraela.

APLIKÁCIA

■ Počas vekov Boh povolával mužov a ženy, aby viedli jeho ľud. Prečo je dôležité pamätať si, kto je skutočným – hoci neviditeľným a často skrytým – vodcom cirkvi?

PREJDITE! OBSAĎTE! ROZDEĽTE! SLUŽTE!

²Môj služobník Mojžiš zomrel. Vstaň teda, prejdi cez Jordán, ty i všetok tento ľud, do krajiny, ktorú dávam Izraelitom. ... ⁶Buď silný a odvážny, lebo ty rozdelíš tomuto ľudu do vlastníctva krajinu, ktorú som prisážno slúbil dať ich otcom. ... ¹¹Prejdite cez tábor a prikážte ľudu: Nachystajte si potraviny, lebo po troch dňoch prejdete cez Jordán, aby ste vošli do krajiny, ktorú vám teraz dáva do vlastníctva Hospodin, váš Boh, a obsadili ju. ... ¹⁶Oni odpovedali Jozuovi: „Urobíme všetko, čo si prikázal. Pôjdeme, kamkoľvek nás pošleš. ¹⁷Ako sme poslúchali Mojžiša, budeme poslúchať aj teba, len nech je Hospodin, tvoj Boh, s tebou, ako bol s Mojžišom.“ (Joz 1,2.6.11.16.17)

Prečítaj si text Jozua 1. Čo sa z tejto prvej kapitoly dozvedáme o štruktúre a obsahu celej knihy?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Prvá kapitola slúži ako úvod do celej knihy Jozua. Obsahuje štyri príhovory, ktoré zodpovedajú štyrom hlavným častiam knihy: Prejsť (Joz 1,2–9), obsadiť (Roh.: „zaujať“; Joz 1,10.11) rozdeliť krajinu (Joz 1,6.12–15) a slúžiť prostredníctvom zachovávanía zákona (Joz 1,16–18).

Knihu Jozua možno vnímať ako sériu Božích výziev či podnetov. V každom takomto impulze Boh dáva Jozuovi konkrétnu úlohu súvisiacu s dobytím Kanaánu. Dokončenie každého z nich kniha neskôr pripomína a oceňuje.

Nakoniec sa splnia všetky Božie zaslúbenia o obsadení krajiny. Odvtedy bude zodpovednosť za udržiavanie krajiny ležať v rukách Izraelitov. Správu krajiny mohli uskutočňovať len prostredníctvom pravej viery a poslušnosti, ktorú takáto viera vždy prináša.

Božie výzvy môžeme vyjadriť tromi slovesami: „prejsť“, „obsadiť“ a „rozdeliť“. Náležitou reakciou Božieho ľudu na tieto výzvy je poslušnosť, ktorá sa odvíja od poslednej výzvy: „slúžiť“.

Ako sme už spomenuli, knihu môžeme rozdeliť na štyri hlavné časti, z ktorých každá je charakterizovaná špecifickým konceptom vyjadreným dominantnou prítomnosťou hebrejského slova:

- (1) Prejsť (Joz 1,1–5,12)
- (2) Obsadiť (Joz 5,13–12,24)
- (3) Rozdeliť (Joz 13,1–21,45)
- (4) Slúžiť (Joz 22,1–24,33).

Samotná štruktúra knihy teda vyjadruje jej hlavné poslanstvo: Božie kroky sa nerealizujú automaticky. Namiesto toho si vyžadujú vernú odpoveď Jeho ľudu. Na jednej strane sa teda nachádza to, čo pre nás Boh urobil – vrátane všetkého, čo my sami pre seba urobiť nemôžeme. Na strane druhej sa nachádza povolanie konať to, čo sami pre seba urobiť môžeme – vrátane poslušnosti robiť to, čo nám Boh prikazuje. Tak to bolo počas celých biblických dejín a je to tak aj dnes. Napríklad opis Božieho ľudu v čase konca (Zj 14,12) vyjadruje tú istú myšlienku: viera v to, čo Boh pre nás urobil, nás vedie k poslušnosti.

- Zamysli sa nad niektorými zaslúbeniami Božieho slova, ktoré sú pre teba najvzácnejšie. Ako potrebuješ na tieto zaslúbenia reagovať, aby sa stali v tvojom živote realitou?

APLIKÁCIA

DEDIČIA ZASLÚBENÍ

“Od púšte po Libanon a od Velrieky, rieky Eufrat, celá krajina Chetitov až po Veľké more na západe slnka bude vaším územím. ⁵Nikto neobstojí pred tebou, kým budeš žiť. Budem s tebou, ako som bol s Mojžišom. Nenechám ťa ani ťa neopustím. ⁶Buď silný a odvážny, lebo ty rozdelíš tomuto ľudu do vlastníctva krajinu, ktorú som prisáhaže sľúbil dať ich otcom. (Joz 1,4–6)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Vo veršoch Joz 1,2.3 Hospodin hovorí Jozuovi, že im *dáva* krajinu (v. 1). Zároveň však hovorí, že im už krajinu *dal* (v. 2). Čo to znamená?

Krajina bola darom od Hospodina, ktorý je skutočným Vlastníkom celej zeme. V Joz 1,2.3 sú použité dve rôzne formy slovesa „dať“, ktoré zrkadlia dva významné aspekty dedenia zeme. Prvá forma vyjadruje proces dávania pôdy. Izrael obýval iba zajordánske územia. Väčšinu zaslúbenej krajiny bolo treba ešte obsadiť.

V Joz 1,3 je sloveso „dať“ použité v minulom čase, čo vyvoláva dojem, že krajina im už bola daná. Takýto opis Božieho konania sa zvykne nazývať „prorocké perfekum“. Čo teda Boh sľubuje vo svojom Slove v súvislosti s budúcnosťou, je nespochybniteľnou skutočnosťou, ktorú môžeme vnímať ako súčasnú realitu. Zámená v treťom verši sú v množnom čísle („vám“, „vaša“), takže zaslúbenie nie je dané len Jozuovi, ale celému ľudu Izraela. Odkaz na zaslúbenie dané Mojžišovi vyjadruje kontinuitu Božieho konania.

V prvej kapitole sa opakovane objavuje hebrejské slovo *kol* („všetci“, „každý“). Všadeprítomný výskyt tohto slova vyjadruje morálnu jednotu a integritu, ktorá je rozhodujúca pre dosiahnutie cieľa, ktorým bol Jozua poverený. Medzi Bohom, Jozuom a ľudom Izraela musí existovať dokonalé spojenie. Len tak je možné úspešné obsadenie a získanie zaslúbenej krajiny.

Prečítaj si texty Joz 1,4–6 a Heb 6,17.18. V tejto chvíli bola zaslúbená krajina presne tým – zaslúbením. Boh to však nazýva dedičstvom. Čo znamená, že sme dedičmi Božích zaslúbení?

Na Božích zaslúbeniach nie je nič magické. Nemajú v sebe silu zabezpečiť svoje vlastné naplnenie. Záruka, že sa splnia, spočíva v prítomnosti Boha, ktorý hovorí: „Budem s tebou.“ (Joz 1,5) A naozaj, Hospodinova prítomnosť bola pre prežitie Izraelitov rozhodujúca. Bez nej by boli len jedným z mnohých národov, bez zvláštneho povolania, mimoriadnej identity alebo jedinečného poslania (2Moj 33,12–16). Prítomnosť Hospodina bola všetko, čo Jozua potreboval, aby uspel.

Dnes je to úplne rovnako. Aj preto sa môžeme pridržať Ježišovho zaslúbenia v Mat 28,20.

APLIKÁCIA

■ **Božie zaslúbenia sú také isté, ako keby sa už naplnili. Zároveň si však vyžadujú našu vernú odpoveď. Akú „zaslúbenú krajinu“ v tvojom živote už Boh vyhlásil za tvoju, ale ty ešte musíš vykročiť vpred vo viere, aby si si ju privlastnil? Ako ti Jeho prítomnosť dáva odvahu vykročiť vpred už dnes?**

BUĎ SILNÝ!

⁷Len buď silný a veľmi odvážny, aby si konal podľa zákona, ktorý ti prikázal môj služobník Mojžiš. Neodboč od neho ani napravo, ani naľavo, aby si si rozumne počínal vo všetkom, čo podnikneš. ⁸Nech sa táto kniha zákona nevzdiali od tvojich úst. Rozjímaj však o nej vo dne i v noci, aby si zachovával všetko, čo je v nej napísané, lebo vtedy sa ti zdarí cesta a budeš si počínať rozumne. ⁹Prikázal som ti predsa: Buď silný a odvážny, nestrachuj sa a nezúfaj! Ved' Hospodin, tvoj Boh, bude s tebou, kamkoľvek pôjdeš. (Joz 1,7–9)

Prečo Hospodin dvakrát zdôrazňuje Jozuovi, že musí byť silný a odvážny (Joz 1,7–9)?

**OSOBNÉ
ŠTÚDIUM**

Úloha, ktorou Hospodin poveril Jozuu, zahŕňala mimoriadne náročné výzvy. Hradby kanaánskych miest sa zdali nedobytné a obyvateľstvo krajiny bolo vycvičené na boj. Naproti tomu Izraeliti, jednoduchí nomádi, nevlastnili ani tie najprimitívnejšie vojnové stroje, aby mohli zaútočiť na opevnené múry. História nám hovorí, že ani Egypt, supervelmoc tých čias, sa nedokázal trvalo zmocniť kanaánskych území.

Povolanie byť silný a odvážny tu však nesúvisí len s bojovou morálkou alebo vojnovými stratégiami. Na to, aby človek zostal verný Tóre a jej špecifickým požiadavkám, ktoré definovali zmluvu Izraela s Jahvem, je potrebná odvaha a sila.

Prečítaj si Ef 6,10–18. Od nás sa dnes nevyžaduje priama účasť na vojenskom boji. Ako môžeš využiť slová povzbudenia dané Jozuovi v твоjich každodenných duchovných zápasoch?

Dnes ako kresťania pri plnení poslania, ktoré nám zveril Kristus, čelíme podobným výzvam ako Jozua. To znamená, že sa od nás vyžaduje, aby sme viedli „boj“ proti svojim hriešnym sklonom, proti kniežatstvám, mocnostiam a vládcom temnoty tohto veku a proti zástupom zla. Rovnako ako Jozua, aj my máme uisťujúci prísľub Kristovej prítomnosti: „A hľa, ja som s vami po všetky dni až do konca sveta.“ (Mat 28,20) Ak podporná prítomnosť Hospodina stačila na to, aby rozptýlila Jozuov strach a jeho obavy, určite bude dostatočná na to, aby zahнала naše dnešné aj budúce pochybnosti a úzkosti.

Výzvou pre nás je poznať Hospodina natoľko dobre, aby sme dôverovali Jemu aj zaslúbeniam, ktoré nám dal. A preto, viac ako čokoľvek iné, potrebujeme prežívať s Hospodinom vzťah založený na dôvere.

- **Pred nami dnes stojí rovnaká otázka, akú si musel zodpovedať Jozua: Ako môžeme zostať verní tomu, čo hovorí Božie slovo, aj keď je to nepopulárne alebo nepohodlné?**

APLIKÁCIA

„VŠETKO, ČO ROBÍ, DARÍ SA MU“

Len buď silný a veľmi odvážny, aby si konal podľa zákona, ktorý ti prikázal môj služobník Mojžiš. Neodboč od neho ani napravo, ani naľavo, aby si si rozumne počínal vo všetkom, čo podnikneš. (Joz 1,7)

Hospodin, pred ktorého tvárou chodím, pošle s tebou svojho anjela, aby si mal na ceste úspech a priviedol si pre môjho syna ženu z môjho príbuzenstva, z domu môjho otca. (1Moj 24,40)

Hospodinovi sa zapáčilo zdrviť ho utrpením. Ak položí svoj život ako obeť za vinu, uvidí potomstvo, predĺži si život a skrze neho sa podarí Hospodinov zámer. (Iz 53,10)

Či azda vierou zbavujeme Zákon platnosti? Vôbec nie. Naopak, potvrdzujeme ho. (Rim 3,31)

OSOBNÉ ŠTÚDIUM

Znova si prečítaj text Joz 1,7–9, tentokrát v kontexte veršov 1Moj 24,40; Iz 53,10 a Ž 1,1–3. Čo na základe týchto textov znamená, keď sa niekomu darí a je úspešný?

Hebrejský výraz *calach* („darit sa“; Joz 1,8) naznačuje uspokojivé uskutočnenie toho, čo bolo plánované, alebo stav priaznivých okolností.

Výraz *sakal*, „počínať si rozumne“ (Joz 1,8), možno preložiť aj ako „prosperovať“ alebo „byť úspešný“. Môže to však znamenať aj „byť obozretný“ alebo „robiť múdro“ (Roh.). Vyskytuje sa často v Jóbovi, Prísloviach a Žalmoch, kde je predstava úspechu úzko spätá s múdрым konaním, bázňou pred Hospodinom a poslušnosťou Jeho slovu.

Podľa tohto pohľadu nie je úspech nevyhnutne definovaný ako materiálna prosperita, hoci sa to nevylučuje. Úspech treba vnímať ako stav súladu s duchovnými hodnotami a princípmi, ktoré sú základom Božieho stvoreného sveta a ktoré sú vyjadrené v Jeho zákone.

Skutočne, dôvera v Božie zaslúbenia, najmä zaslúbenie spasenia len vierou a poslušnosťou Jeho zákonu, si navzájom neodporujú. Predstavujú dve strany tej istej mince.

Čo hovorí verš Rim 3,31 o vzťahu medzi zákonom a vierou?

Stavať vieru v zmierenie a obetnú smrť Ježiša pre nás *proti* poslušnosti Božiemu zákonu znamená vytvárať falošný a nebezpečný rozpor. Zákon a milosť sú vždy v súlade. Len povrchné chápanie úlohy zákona môže viesť k vnímaniu „zákona“ a „milosti“ ako protikladov.

Starozmluvní pisatelia mali veľkú úctu k zákonu a považovali ho za zdroj rozkoše (Ž 1,2; Ž 119,70.77.174). Správne rešpektovaný a používaný zákon povedie k hlbšiemu pochopeniu vlastnej hriechnosti (Rim 7,7) a potreby Kristovej spravodlivosti (Gal 3,24).

APLIKÁCIA

- Verní nasledovníci Krista sa z Božej milosti usilujú dodržiavať Jeho zákon. Ako ti tvoja vlastná skúsenosť ukazuje, že potrebuješ Kristovu prikrývajúcu spravodlivosť?

PODNETY NA ZAMYSLENIE

V knihe *Na úsvite dejín* si prečítajte prvú časť kapitoly „V zaslúbenej krajine“ (PP 481.482; NÚD 231.232).

„Ježišove zaslúbenia a napomenutia platia *pre mňa osobne*. Boh tak miloval svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby som ja nezahynul, ale vierou v neho mal večný život. Skúsenosti zaznamenané v Božom slove majú byť mojimi skúsenosťami. Modlitba i zaslúbenie, príkaz i napomenutie sa týkajú mňa osobne. *S Kristom som pribýť na kríž. Už nežijem ja, ale vo mne žije Kristus. V tele žijem vo viere v Božieho Syna, ktorý ma miluje, a vydal seba samého za mňa.* (Gal 2,20) Ak človek vierou prijíma zásady pravdy a nimi aj žije, potom Božie slovo preniká srdce, formuje myslenie a napomáha rozvíjať povahu.“ (DA 390.391; CL 251).

„Neexistuje bod, ktorý by sa mal venovať vážnejšiemu, častejšiemu opakovaniu alebo pevnejšiemu ustáleniu v myšliach všetkých, ako nemožnosť padlého človeka, aby si niečo zaslúžil svojimi najlepšimi dobrými skutkami. Spasenie je len prostredníctvom viery v Ježiša Krista.“ (FW 19)

NÁMETY NA SPOLOČNÉ UVAŽOVANIE

1. Okolnosti a skúsenosti Jozuovho života sa v mnohom líšia od tých našich. Napriek tomu, aké duchovné princípy si môžeme odniesť z jeho života a ako ich môžeme aplikovať v našom každodennom chodení s Hospodinom? Prečo potrebujeme pri hľadaní podobností a inšpirácie vnímať historický kontext?
2. Zamerajte sa na vzťah medzi Božími zaslúbeniami a našou poslušnosťou voči Bohu. Ako sa navzájom dopĺňajú? V čom spočíva nebezpečenstvo prílišného zdôrazňovania jedného na úkor druhého? Prečo nie je dobré vyvyšovať zákon a upozadovať milosť? A naopak, prečo by sme nemali pri zdôrazňovaní milosti zabúdať na význam zákona?
3. Ako by ste na základe lekcie z tohto týždňa charakterizovali biblický pohľad na „úspech“? Aké miesto má prosperita v kresťanskej definícii úspechu?
4. Čo asi prežíval Jozua, keď sa stal Mojžišovým následníkom? Aké povzbudzujúce zaslúbenie mu dal Boh (Joz 1,5)? Ako ho to mohlo povzbudiť v konaní zverených úloh?